

Kan du beskriva detaljerat hur en ”cykeltvätt à la Mange” ser ut?

Ja, jag har ju tidigare utlovat att förklara hur jag gör i detalj när jag tvättar cyklar och vad jag använder för verktyg och material. I fredagsfrågan den 24:e februari kan ni läsa om grunderna som jag beskrev där. Upplägget av tvättningen beror på smutsighetsgraden och på hur gammal och ingrodd smutsen är. Läs gärna det inlägget innan ni grottar ner er i denna lite mer utförliga beskrivning av hur just jag tvättar en cykel.

Nedan följer min beskrivning i bild och text, men ni behöver ju inte ta det här som en ”facit”. Det finns en uppsjö av åsikter om verktyg, kemikalier och metoder. Men detta sätt att tvätta cyklar på har jag använt under de senaste tio åren och det har fungerat utmärkt för mig. Även de som jag hjälpt har blivit nöjda och glada då de fått tillbaka en 4-5 år gammal cykel som ser ut som när de köpte den.

Det finns några saker som är riktiga vattendelare inom cykeltvätt. Jag har läst många diskussioner bland annat i sociala medier, men de blir snabbt ganska fåniga i mina ögon. Jag tar upp ett par av dem här:

- Högtryckstvätt?

Jag säger NEJ! Det finns en stor risk att man trycker in vattnet från högtryckstvätten och även smuts i glipor, lager och lagerbanor med mera på cykeln. Det kan ge upphov till problem och missljud (läs ”knak”) lite längre fram i cykelns liv. Andra säger JA! Och de har kanske rätt, men jag vill inte chansa.

- Avfettningsmedel?

Vissa säger NEJ! Men jag säger JA! Jag använder avfettningsmedel i gelform. Den tränger inte in på samma sätt som vanligt flytande avfettningsmedel och de har visat sig vara riktigt effektiv. När man sprayar på den bildas som en gelé, som enkelt kan spolats bort. Just nu använder jag Biltemas gel, men jag har testat massor av märken. Jag har inte märkt någon större skillnad mellan olika fabrikat.

- Oljor och andra smörjmedel

Här finns lika många åsikter och sätt som det finns användare. Bara inom kedjesmörjning finns många varianter och märken. Man kan använda en universal kedjeolja, vax av olika slag eller som jag: ”Dry Lube” (torr) eller ”Wet Lube” (våt) kedjeolja. Man använder torr vid torr väderlek och våt vid regn eller blöta vägar.

OK, nu till beskrivningen:

Använd ett mekställ när du tvättar cykeln. Du får cykeln i en bättre arbetshöjd och kommer åt alla delar bättre. Dessutom, om cykeln är jättesmutsig, kan du plocka av hjulen och komma åt bättre i framgaffeln och runt vevpartiet.

Mitt mekställ på bilden har sålts av Lidl varje vår under de senaste 6-7 åren. De kostar bara mellan 300-450 kr. De är alltså mycket prisvärda och jag vet att de fungerar bra eftersom jag har två och flera kompisar gillar dem också. Själva klämhuvudet är ställbart och vridbart så det alltid går att greppa cykeln någonstans på ramen eller sadelstolpen. Var dock försiktig med klämkraften på cyklar med kolfiberram! Det går faktiskt att klämma sönder ramen!

Jag har en vanlig trädgårdsslang, vilket är optimalt om man har tillgång till det. Jag använder rikligt med vatten och har ett ställbart munstycke för att få olika strålbilder. Det är bra för olika spridning och tryck beroende på var på cykeln jag vill spola, hur och varför. Munstycke finns att köpa överallt och det kostar från under hundra till över femhundra kronor. Nedan syns exempel på strålbilder som jag använder i olika steg.

Steg 1. För att lösa upp gammal fastbeckad olja och smuts (kolsvart kedja och drev)
(Vilket självklart våra cyklar aldrig har ;))

Här finns ett gammalt beprövat knep. Olja löser olja! Jag brukar använda mig av 5-56, WD-40 eller någon liknande produkt. Den sprayar jag på ganska rikligt på kedjan, fram- och bakväxeln, kassetten och framklingan. Lite extra mycket av oljeduschen får vanligtvis "trissorna" som är de två små svarta dreven under bakväxeln som kedjan löper som ett "S" igenom. Det här får sedan stå i minst tio minuter för att tränga in ordentligt. Har man planerat i god tid skadar det inte om det kan stå ännu längre. Den här behandlingen gör så att resten av rengöringen blir mycket lättare och resultatet blir bättre.

Steg 2. En första avfettning

Som sagt använder jag avfettningsmedel i gelform. Den applicerar jag med en vanlig enliters sprayflaska. Jag köper gel i lite större förpackning. På senare tid har jag använt Biltemas variant som kostar 59,90 för en liter eller 139 kr för fyra. Det jag gillar med denna typ av avfettning är att den "klibbar fast" på allt den sprayas på.

Jag är speciellt aktsam när jag sprayar avfettningen runt det bakre navet. Jag försöker att vara noga med att bara träffa kedja, kassett, bakväxel, framväxel och framklingsor/vevparti. Bromsskivorna är bra om man kan skydda från olika medel för både olja, fett, vax och avfettningsmedel kan vara svåra att få bort och det kan orsaka sämre bromsverkan och missljud, ofta gnissel och skrik.

Låt avfettningen sitta i några minuter. Även här styr smutsighetsgraden. Är kedja och kassett svarta av smuts låter jag medlet sitta lite längre och jag kan även göra avfettningssteget i flera omgångar. När det fått verka en stund ”trampar” jag pedalerna bakåt för hand och låter avfettningen arbeta sig in i kedjelänkar och trissor. Efter en första avfettning som spolar jag rent med vatten och använder den spetsigaste, smalaste och mest aggressiva stråle som munstycket tillåter. Här åker den grövsta smutsen och oljan bort. Detta steg kan i princip upprepas hur många gånger som helst. Men på en ”normalsmutsig” drivlina räcker det oftast med en gång.

Steg 3. Bearbetning med olika borstar

Man ser ganska tydligt om metallens rena blanka yta på kedjan och kassetten börjar framträda och delarna börjar återfå något av den fräscha lyster de hade som nya. För att hjälpa till ytterligare i jakten på perfektion är det nu dags att hjälpa avfettningen med lite mekanisk hjälp - olika borstar!

I min arsenal av tvättillbehör ingår en mängd olika borstar. Vissa, som ni ser på bilden, är specifika cykeltvättborstar. Men jag har även många ”hushållsnära” varianter såsom diskborstar av olika slag, rotsaksborste, tandborste med flera. Man måste ju testa allt för att veta vad som passar just mig bäst. 🚲

I detta ”hjälpsteg” sprayar jag återigen på avfettning, låter det verka en stund och sedan hjälper jag alltså till med borstar för att gnugga på vissa ställen som fortfarande behöver lite extra kraft och kärlek. Här kommer specialborstarna väl till pass. På bilden använder jag en kedjeborste för att ge kedjan lite extra duvning. De specifika cykeltvättborstarna går att köpa styckvis eller i ”kit” hos välsorterade cykelaffärer eller i webbshoppar på nätet. Jag har inte koll på priser eftersom jag köpt dem för länge sedan och i olika förpackningar.

I mitt kit ingår denna speciella kassettborste. Den är utformad för att med de långa och ganska styva stråna komma in mellan dreven i kassetten och in mellan och in i trissorna.

För att göra komma åt grundligt vevar jag även här baklänges med pedalerna så att delarna gnuggas ordentligt rena.

Oftast räcker det med att göra detta steg en gång och avsluta med en riktigt rejäl sköljning. Allt enligt devisen ”hellre för mycket vatten än för lite”. Cykeln och dessa delar tål vatten och det är aldrig bra att lämna rester av avfettning i kassetten eller inne i kedjelänkar. Skölj, skölj och skölj. Oftast sköljer jag även av borstarna i det här läget och fortsätter att borsta även när jag sköljer.

Steg 4. Dags för tvätt av ”hela” cykeln

När avfettnings- och borststegen är avklarade räknar jag med att alla oljerester och all oljig smuts är borta och nästa moment kan nu påbörjas. Det är väl egentligen detta som kan betecknas som tvätt av cykeln i sin helhet. De tidigare stegen var endast för själva drivlinan.

Efter en snabbdusch med vatten på hela cykeln går jag på allt övrigt på cykeln med svamp eller borste som jag dränker in med ”Muc-Off Bike Cleaner”. Detta rengöringsmedel är specifikt för cykeltvätt och det är helt suveränt. En enliters sprayflaska kostar lite drygt hundringen. Men det är lite av ett mirakelmedel. Det tar bort det mesta: döda flugor, läskiga mask- och snigelrester, vägdamm, små oljefläckar med mera som sitter på ramen. Jag har testat olika produkter och märken. Bilschampo och diskmedel fungerar bra vid lätt smutsig cykel, men jag väljer oftast Muc-Off för det fungerar så bra. Jag har kommit fram till att om man ger svampen, trasan eller borsten 4-5 sprayningar räcker det oftast till hela cykeln. Det är ett drygt medel som räcker länge. Är cykeln eller vissa delar av den väldigt smutsiga kan man spraya direkt från flaskan på de ställen där det behövs. Låt i så fall medlet verka en stund också innan du går vidare med svamp eller borste. Även drivlinan som jag tidigare avfettat och rengjort får i detta steg också en omgång av Muc-Off:en. Här används gärna också olika borstar.

Steg 5. Ge cykeln en sista avsköljning

Denna dusch är den viktigaste och det gäller att verkligen anamma det här med att använda mycket vatten. Alla rester av avfettningsmedel och rengöringsmedel måste bort!

Steg 6. Torkning

Beroende på årstid, väder och fuktighet är behovet av torkning och torkmetoderna olika. Det som dock alltid gäller är att låta cykeln droppa av ordentligt först. För att sedan driva ut så mycket fukt som möjligt från drivlinan brukar jag smått hysteriskt veva pedalerna baklänges en stund för att slunga ut vattnet med hjälp av centrifugalkraften.

Tänk nu på att all naken metall nu saknar ett skyddande fettlager och därför lätt kan rosta!

Det gäller därför att torka cykeln så snabbt som möjligt för att slippa framtida problem. Jag brukar gå över hela cykeln med en Wettex-trasa, ett sämskskinn eller en biltorktrasa. På vissa ställen kan jag av erfarenhet veta att det kan stå lite vatten, i någon hålighet eller så. Då brukar jag suga upp det med lite Torky-papper som inte luddar.

Kedja och övrig drivlina brukar jag torka på ytan med bomullstrasar eller liknande. Gärna även de så luddfria som möjligt.

Är det soligt ute brukar jag avsluta torksteget med att ställa cykeln i solen. Samtidigt kan jag plocka ihop utrustning, mekställ och vattenslang. Har man tur kan man ju då även hinna med en "After Tvätt"-öl ... eller en lyxig Lemonsoda. ☺

Steg 7. Smörjning!

När allt torkat till behöver man smörja allt som blivit fritt från det smörjande och skyddande lagret av olja.

Olja är ju, förutom att vara just smörjande, även skyddande. Skyddande framförallt emot korrosion, eller som man säger till vardags - ROST! Ve och fasa...!

Till kedjan finns det, som jag beskrev inledningsvis, lika många tankar, idéer, förutfattade meningar och religioner om smörjning som det finns oljeborrarn i Texas. Vissa lägger ner eoner av tid på att vaxa sina kedjor enligt konstens alla regler. Man tjänar tid på det ändå eftersom vaxade kedjor inte drar åt sig lika mycket damm och smuts och därför inte behöver tvättas lika ofta.

Andra sprayar eller dränker sina kedjor med första bästa olja eller smörjmedel de ser när de öppnar garaget. Det kan vara motorsågsolja, motorolja, etc. I denna kategori hamnar även de som använder ”allround cykelkedjeolja”. Den är liksom svenskt lagom åt alla håll. Lagom klibbig, lagom torr, lagom tjock...

Jag har som sagt valt att gå på spåret att till vardags använda olja av typen ”Dry Lube” respektive ”Wet Lube”. Som namnet antyder ska de användas vid torrt respektive blött väglag. Eftersom jag oftast cyklar när det är torrt (solskenscyklist) är kedjan alltid preparerad med ”Dry Lube”. De stora fördelarna är att den samlar på sig mindre damm och smuts och är lätt få bort vid tvättning. Nackdelen är att den i princip rinner av direkt om man cyklar i regn. Till slut har man ingen olja kvar och kedjan blir lite gnisslig och kan lätt börja rosta.

Tvärtom gäller för ”Wet Lube”. Den är lite klibbig och mer vattenbeständig och därigenom så sitter den kvar även vid regn och rusk. Den samlar dock på sig mer av smuts och damm och blir ganska snabbt svart. På den negativa sidan så har vi också rengöring och tvätt. Den sitter hårdare fast och kräver intensivare behandling vid tvättning.

Om jag tänker cykla långa lopp eller träningsrundor då väderprognosen varnar för regn så lägger jag på ”Wet Lube”, för att få en bättre hållbarhet.

Miss inte att torka av olja/vax på slutet

Alldeles oavsett vilken produkt eller metod man väljer är det en sak som är viktig och gemensam för alla. Man lägger på oljan, en droppe per länkrulle, alternativt vaxet på kedjan, vevar runt, låter det hela sjunka in och sen det allra viktigaste - TORKA AV!!!

Detta är jätteviktigt för att man ska bli av med överflödet. Man vill ha olja inne i kedjan men inte på utsidan, man vill ha lagom mängd olja så att det inte skvätter på allting runt omkring.

Övrigt av smörjbehov efter en så här grundlig avfettning och tvättning är fram- och bakväxlarnas alla rörliga och ledade delar (s.k. länklage). Titta på växlarna när du växlar så ser du var de rör sig. Jag brukar dutta med sprayburken där och sedan, precis som med kedjan, torka av ytan.

Överkurs för den som vill ha skinande lack

En relativt ny kunskap för mig vad gäller cykelvård lärde jag mig så sent som för ett år sedan:

VAX! På en cykelresa till italienska alperna mötte jag en herre från Kalmar vars cykel stack ut ur mängden med sin extra glans. Jag var ju tvungen att fråga och svaret var: vax. Vanligt bilvax av fabrikatet Sonax, ett flytande hårdvax, fick hans cykel att skina. Väl hemma stack jag omedelbart till den lokala OKQ8-macken och tror att en liten flaska kostar runt tvåhundra kronor. Men den är otroligt dryg. Det går inte åt särskilt mycket alls.

Detta vax är väldigt enkelt att använda och ger cykelns lack en riktig skjuts. Förutom att det är snyggt gör det även att det är mycket lättare att hålla rent cykeln. Det smuts som kommer på cykeln går lätt att bara spola bort.

KLART!